

El desenvolupament mateix de la societat de classes fins a l'organització espectacular de la no-vida condueix al projecte revolucionari, que ja existia essencialment, a la visibilitat.

Còmic "détourné" [desviat o tergiversat]. Internacional Situacionista, 1964.

Codi: 200753
Crèdits: 6 ects
Matèria: Història
Caràcter: Formació bàsica
Curs: Segon
Semestre: Primer
Hores de dedicació: 150 hores
Hores lectives: 72 hores
Hores Autònomes: 78 hores
Coordinador/a: Jesús A. Prieto
 jesusangel.prieto@escolamassana.cat

Equip docent:
 Jesús Ángel Prieto
 Antonio Ontañón
Idioma: Català & Castellà

Història de l'art i el disseny de la segona postguerra del s.xx.

—Descripció

Aquesta assignatura planteja un recorregut pels principals moviments artístics, d'arts plàstiques, els dissenys i les arts aplicades des de la II GM fins als anys setanta amb una especial atenció a les relacions entre les formalitzacions creatives, el context històric i els continguts teòrics. De la relació entre aquestes tres nivells sorgeixen les línies fonamentals de comprensió del fenomen creatiu, en el sentit ampli, d'aquest període històric. Es dona una atenció especial als trets històrics des d'una perspectiva ecosocial.

—Contingut.

3.1: Arts visuals i plàstiques

Art d'avantguarda, fotografia i cartellisme a la Guerra Civil espanyola
 Art d'avantguarda feixisme i el canvi de capitalitat artística
 Expressionisme abstracte a EEUU.
 Informalisme europeu. Tàpies. Dau al Set
 Escultura: Giacometti, Henry Moore. La influència de l'Existencialisme.
 Neodadaïsmes a EEUU i Europa.
 Art Pop al Regne Unit, EEUU i Espanya.

- Arquitectures: Coderch, La casa de Tàpies y el moviment modern als anys 60.
- Walter Benjamin "L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica" y "L'artista com a productor"
- Art d'acció: Fluxus - Beuys- Mendieta- Abramovic
- La Internacional Situacionista. Avantguarda i revolució. Maig de 1968.
- Minimalisme. Art conceptual. Crítica institucional. Gir lingüístic. Gir fotogràfic.
- Louise Bourgeois, Bacon, cos humà, avantguarda i psicoanàlisi.

— 3.2 Arts aplicades i disseny. Ecologia i societat

- Funció de l'art: revisió. Els tres camins.
- Postguerra: disseny, arts aplicades, arts plàstiques.
- Loewy, B. Fuller, Porsche.
- Guerra freda i el síndrome del suïcidi d'espècie.
- Del capitalisme de producció al capitalisme de consum.
- "Good design is good business".
- Disseny industrial versus artesanía: nous materials, nous usos.
- Eames, Saarinen, Tupperware, Jacobsen, Rand.
- El medi és el missatge. El medi és el massatge. L'aldea global.
- *Gutte form* i *Bel design*.
- La contracultura: la imaginació al poder, o fes l'amor i no la guerra.
- Panton, Sottsass, Colombo, Glaser.
- Els límits del creixement. Contaminació i pol·lució.
- El retorn a l'artesanía i l'art popular. La ceràmica com a paradigma.

ESCOLA MASSANA

Centre d'Art i Disseny

Adscrit a la **UAB**

Consorci d'Educació de Barcelona
 Generalitat de Catalunya
 Ajuntament de Barcelona

- Amnistia Internacional. *Greenpeace* i Metges sense fronteres.
- *Punk i no future*. Thatcher i Reagan. El postmodernisme.
- Nuclear no gràcies. La SIDA. La caiguda del mur de Berlín.
- Rio 92. L'agenda 21. Internet. Ecodisseny.
- La veritat incòmoda. De Kyoto a París 21.
- Funció de l'art. Artesans del medi ambient

—Objectius formatius

Introduir-se en el coneixement dels moviments artístics i de disseny a partir de la Guerra Civil espanyola i la 2ª Guerra Mundial.

Contextualitzar els fenòmens artístics, de les arts aplicades i del disseny amb els esdeveniments polítics, socials, mediambientals i culturals de l'època.

Revisar el discurs jeràrquic i narratiu de la historiografia clàssica.

Aplicar una metodologia d'anàlisi dels diferents aspectes conceptuals, ideològics i/o filosòfics que diferencien a cada moviment artístic particular.

Analitzar els paràmetres formals de les noves tendències.

Conèixer i analitzar exemples d'obres artístiques i de disseny dels períodes esmentats. Propiciar la capacitat crítica de l'alumne davant de les manifestacions artístiques i de disseny.

Potenciar la reflexió personal i propiciar que el treball dels alumnes com artistes o dissenyadors sigui més ric i profund.

Fomentar la realització de treballs d'investigació fets amb rigor i respectuosos.

Resultats d'aprenentatge:

RA.1 (CE02.1)-Identificar l'obra d'art en el seu context cultural.

RA.2 (CE02.2)- Descriure els fenòmens formalitzadors (arts visuals, disseny, arts aplicades) i la seva relació amb els processos històrics de la cultura i la societat.

RA.3 (CE07.1)-Analitzar les idees estètiques d'una obra, el seu autor/es i el context històric d'on han sorgit.

RA.4 (CE07.2)- Contextualitzar els processos històrics i estètics amb l'entorn local.

RA.6 (CE08.1)- Descriure fent servir la terminologia adequada l'obra artística, de disseny i de les arts aplicades.

RA.7 (CE08.2)- Valorar una obra fent servir criteris de les teories de l'art i el disseny.

RA.8 (CE08.3)-Demostrar destresa metodològica en explicar els processos històrics de l'art i el disseny.

RA.9 (CE18.1)- Aprehendre les teories de la bellesa en relació als processos històrics de la cultura i la societat.

RA.10 (CE19.1)- Interpretar analíticament els valors estètics dels llenguatges de l'art, de les arts aplicades i del disseny en relació a la seva època, tant des de la perspectiva social com mediambiental.

RA.11 (CE23.1)- Conèixer les diferents (valoracions, corrents, ideologies, teories) estètiques per adquirir sensibilitat i criteri personal respectuós en la valoració estètica d'una obra.

RA.12 – (CT08) Analitzar els arguments propis i dels altres i separar allò objectiu d'allò subjectiu.

RA.13- (CT10) Separar els diversos aspectes a tenir en compte en el moment d'analitzar una obra i valorar la importància de cada un.

RA.14- (CT10) Desenvolupar hàbits rigorosos de documentació.

RA.15- (CT12) Obtenir informació diversa sobre un mateix tema i contrastar els continguts de cada font.

RA.16- (CT13) Analitzar les avantatges i inconvenients dels diferents mètodes informàtics per comunicar als altres les investigacions pròpies de manera eficaç.

—Metodologia docent i activitats formatives

El semestre està dividit en dues parts iguals de 9 setmanes de duració, on l'alumne rebrà els continguts 3.1 i 3.2 successivament, en sessions de quatre hores. La metodologia d'aquesta assignatura, donades les característiques abans esmentades, es basa a parts iguals entre les classes dirigides pel professor i les lectures i recerques que els estudiants han de fer i han d'exposar a la classe, excepte en les sessions conjuntes que es faran a la sala d'actes amb els dos grups junts i amb la presència dels dos professors.

ACTIVITAT DIRIGIDA

Exposicions teòriques dels professors a la classe amb material audiovisual com a introducció a cada un dels temes del programa. 70% del temps de la classe. 3 ectes.

Resultats d'aprenentatge:

RA.1, RA.3, RA.4, RA.5, RA.6, RA.7, RA.9, RA.10

ACTIVITAT SUPERVISADA

Debats supervisats pels professors a partir de les lectures obligatòries i exposicions dels estudiants de les seves pròpies recerques. 30% del temps de la classe. 2 ectes.

Resultats d'aprenentatge:

RA.2, RA.6, RA.7, RA.8, RA.11, RA.12, RA.14, RA.15

ACTIVITAT AUTÒNOMA

Lectura, estudi, visites a exposicions, museus i aprofundiment individual dels estudiants en els temes del programa. Temps molt difícil de quantificar, però a tall d'exemple com a mínim tres o quatre hores a la setmana. 1 ectes.

Resultats d'aprenentatge:

RA.3, RA.4, RA.6, RA.7, RA.8, RA.10, RA.11, RA.12, RA.13, RA.14, RA.15

—Avaluació

L'assistència a classe és obligatòria. Més d'un 20% de faltes suposarà una baixada molt forta de la nota final. Es valorarà d'una manera molt clara la participació activa a les activitats plantejades a la classe en forma de debats o breus exposicions orals. També es farà un examen que servirà de resum dels continguts fonamentals. D'altra banda els treballs escrits consten d'una recensió d'un llibre a partir de la llista facilitada per els professors, així com la realització d'un altre escrit sobre el contingut de les sessions conjuntes que es planegin. Tots aquests treballs han de estar aprovats. En el cas que es suspengui l'examen hi haurà una darrera oportunitat, una recuperació durant la setmana de tancament. El mateix cas serà per als treballs suspesos. En conclusió es tindrà en compte per a l'avaluació els següents elements:

-Assistència a classe amb participació activa, plantejament d'iniciatives, diàleg constructiu 15% de la nota. RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA10, RA12, RA13

-Examen. El seu contingut es fa a partir d'un resum dels temes tractats a classe. La idea fonamental és que els estudiants facin seu un senzill mapa dels principals conceptes, el seu ordre i la seva relació i que al mateix temps tinguin una visió crítica d'aquest mapa. 40% de la nota final. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA13, RA14, RA15

-Treballs escrits sobre les activitats conjuntes, un 20%. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA13, RA14, RA15

-La recensió d'un llibre i treball escrit, un 25% de la nota final. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA13, RA14, RA15, RA16

—Bibliografia

Art i Història

BAYLEY, S. Guía Conran del diseño. Madrid: Alianza, 1996.

BENJAMIN, W. Obras. Libro 1. Madrid: Abada Editores, 2008, Vol. 2.

BÜRGER, P. Teoría de la vanguardia. Barcelona: Ediciones Península, 1987.

CRUZ, M. Filosofía contemporánea. Madrid: Taurus, 2002.

DE MICHELI, M. Las vanguardias artísticas del siglo XX. Madrid: Alianza, 1979.

DEBORD, G. La sociedad del espectáculo. Valencia: Pre-Textos, 2003.

FOSTER, H. et al. Art since 1900. London: Thames & Hudson, 2005.

HEINICH, N. *El paradigma del arte contemporáneo*. Madrid: Casimiro Libros, 2017 (2014). HOBBSBAWN, E. Historia del siglo XX. Barcelona: Crítica, 1997.

MARZO, J. L.; MAYAYO, P. Arte en España (1939-2015) Ideas, práctica, políticas. Madrid: Cátedra, 2015.

RAMIREZ, J. A. Arte y arquitectura en la época del capitalismo triunfante. Madrid: Visor, 1992.

STANGOS, N. Conceptos de arte moderno. Madrid: Alianza, 1988.

Teoria general i ecosociologia

FOLCH, R. *La químera de créixer*. Barcelona: La Magrana, 2011.

SENNETT, R. *El Artesano*. Barcelona: Anagrama, (2008) 2009.

SHINER, L. *La invención del arte. Una historia cultural*. Barcelona: Paidós, (2001) 2010.

Disseny

BRAUNGART, M.; MCDONOUGH, W. M. *Cradle to Cradle (De la cuna a la cuna): Rediseñando la forma en que hacemos las cosas*. Madrid: McGraw-Hill, (2002) 2005.

ONTAÑÓN, A. (ed.). *Altres mirades sobre el disseny*. Barcelona: Escola Massana, 2004.

TORRENT, R.; MARIN, J. M. *Historia del diseño industrial*. Madrid: Manuales Arte Cátedra, 2005.

Arts Aplicades

DORMER, P. *The new ceramics : trends traditions*. London: Thames and Hudson, 1996.

DORMER, P.; TURNER, R. *La Nueva joyería: diseños actuales y nuevas tendencias*. Barcelona: Blume, , 1986.

GASPAR, M. (ed.). *El laboratori de la joieria 1940-1990*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura, 2007.

ONTAÑÓN, A.; PRIETO, J. A. (ed.). *Altres mirades sobre l'artesanía*. Barcelona: Escola Massana, 2009.

—Programació de l'assignatura

9 SETMANES (7 sessions, 1 sessió conjunta, 1 sessió examen i tancament)

3.1: Arts visuals i plàstiques

1 Presentació del curs. Art d'avantguarda, fotografia i cartellisme a la Guerra Civil espanyola. Art d'avantguarda feixisme i el canvi de capitalitat artística RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

2 Expressionisme abstracte a EEUU. Informalisme europeu. Tàpies. Dau al Set. Arquitectures: Coderch, La casa de Tàpies y el moviment modern als anys 60.

RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

3 Escultura: Giacometti, Henry Moore. La influència de l'Existencialisme. Neodadaïsmes a EEUU i Europa RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

4 Art Pop al Regne Unit, EEUU i Espanya.

RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

5 Walter Benjamin "L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica" i "L'artista com a productor" Art d'acció: Fluxus - Beuys- Mendieta- Abramovic. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

6 Sessió conjunta a determinar. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

7 La Internacional Situacionista. Avantguarda i revolució. Maig de 1968. Minimalisme. Art conceptual. Crítica institucional. Gir lingüístic. Gir fotogràfic RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

8 Louise Bourgeois, Bacon, cos humà, avantguarda i psicoanàlisi.

RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

9 Examen i lliurament de l'últim treball. Discussió i valoració a classe dels diferents aspectes del curs. Tancament.

9 SETMANES (7 sessions, 1 sessió conjunta, 1 sessió examen i tancament)

3.2 Arts aplicades i disseny. Ecologia i societat

1 Presentació del curs. Funció de l'art: revisió. Els tres camins. . RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

2 Postguerra: disseny, arts aplicades, arts plàstiques. Loewy, B. Fuller, Porsche. La Guerra freda i la síndrome del suïcidi d'espècie. Del capitalisme de producció al capitalisme de consum. "Good design is good business". RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

3 Disseny industrial versus artesanía: nous materials, nous usos. Eames, Saarinen, Tupperware, Jacobsen, Rand. *Gutte form i Bel design*. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

4 El medi és el missatge. El medi és el massatge. L'aldea global.

RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

5 La contracultura: la imaginació al poder, o fes l'amor i no la guerra. El retorn a l'artesanía i l'art popular. La ceràmica com a paradigma. Nuclear no gràcies. Pantón, Sottsass, Colombo, Glaser. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

6 Sessió conjunta a determinar.

7 *Punk i no future*. Els límits del creixement. Thatcher i Reagan. El postmodernisme. La SIDA. La caiguda del mur de Berlín. Rio 92. L'agenda 21. Internet. Ecodisseny. La veritat incòmoda. De Kyoto a París 21. RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

8 Funció de l'art. Artesans del medi ambient RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11, RA12, RA13, RA14, RA15

9 Examen i lliurament de l'últim treball. Discussió i valoració a classe dels diferents aspectes del curs. Tancament.

—Competències i resultats d'aprenentatge.

Competències específiques

CE02- Demostrar que coneix, comprèn i relaciona els conceptes i les informacions entre les diferents àrees artístiques, científiques i socials.

RA.1 (CE02.1)-Identificar l'obra d'art en el seu context cultural.

RA.2 (CE02.2)- Descriure els fenòmens artístics i la seva relació amb els processos històrics de la cultura i la societat.

CE07- Demostrar que coneix, comprèn i interpreta la història de l'art, de l'arquitectura i el disseny i la seva contextualització social, econòmica i cultural.

RA.3 (CE07.1)-Analitzar les idees artístiques d'una obra, el seu autor/es i el context històric d'on han sorgit.

RA.4 (CE07.2)- Contextualitzar els processos històrics i artístics amb l'entorn local.

CE08- Demostrar que coneix i interpreta els referents teòrics establerts a partir de l'experiència, la interpretació, la reflexió i la comprensió. Conèixer, comprendre i interpretar els referents teòrics establerts, tant des dels àmbits de les arts com des del disseny.

RA.6 (CE08.1)- Descriure fent servir la terminologia adequada l'obra artística i de disseny.

RA.7 (CE08.2)- Valorar una obra fent servir criteris de les teories de l'art i el disseny.

RA.8 (CE08.3)-Demostrar destresa metodològica en explicar els processos històrics de l'art i el disseny.

CE18- Comprendre i ser sensible en relació als diversos paràmetres històrics i culturals de la idea de bellesa.

RA.9 (CE18.1)- Aprehendre les teories de la bellesa en relació als processos històrics de la cultura i la societat.

CE19- Diferenciar els valors estètics d'altres valors reconeguts socialment.

RA.10 (CE19.1)- Interpretar analíticament els valors estètics dels llenguatges de l'art i el disseny en relació a la seva època.

CE23- Mostrar sensibilitat i respecte en la formulació de judicis estètics de caràcter personal, tant per a la producció pròpia, com per a la valoració de l'obra dels altres.

RA.11 (CE23.1)- Conèixer les diferents (valoracions, corrents, ideologies, teories) estètiques per adquirir sensibilitat i criteri personal respectuós en la valoració estètica d'una obra.

Competències Transversals

CT08- Ser responsables dels propis posicionaments ètics i morals considerant, valorant i respectant els dels altres.

RA.12 - Analitzar els arguments propis i dels altres i separar allò objectiu d'allò subjectiu.

CT10- Desenvolupar una metodologia de treball pròpia que serveixi per enfrontar-se al major número de situacions possibles i que mostri el coneixement dels mecanismes d'accés a la documentació i a la informació.

RA.13- Separar els diversos aspectes a tenir en compte en el moment d'analitzar una obra i valorar la importància de cada un.

RA.14- Desenvolupar hàbits rigorosos de documentació.

CT12- Mantenir una actitud favorable cap a l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació, valorant la seva procedència, situant-la en un marc epistemològic i contrastant les seves aportacions en relació al coneixement disciplinari disponible.

RA.15- Obtenir informació diversa sobre un mateix tema i contrastar els continguts de cada font.

CT13- Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i la comunicació per a una correcta expressió i formalització d'allò que es vulgui transmetre.

RA.16- Analitzar les avantatges i inconvenients dels diferents mètodes informàtics per comunicar als altres les investigacions pròpies de manera eficaç.